



## HEBBAN BOEK VAN DE MAAND

Gekozen door  
lezerscommunity Hebbaan.nl

# Leesclubvragen

### Het Hebbaan Boek van de Maand ~ september 2023



#### Alles wat had kunnen zijn

Ayòbámi Adébáyò

VERTAALD DOOR: ELVIRA VEENINGS  
VERSCHEENEN BIJ: UITGEVERIJ SIGNATUUR

De vader van Eniolá is zijn baan kwijtgeraakt en daarom doet hij klusjes voor de kleermaker, verzamelt hij kranten en bedelt hij als het niet anders kan, dromend van een mooiere toekomst. Wúràolá is een veelbelovende jonge arts in opleiding en de perfecte dochter van een rijke familie. Ze moet niet alleen aan de verwachtingen van haar ouders en die van haarzelf voldoen, maar ook aan die van haar wispelturige verloofde Kúnlé, de zoon van een opkomend politicus. Wanneer een politicus Eniolá ronselt om voor hem te komen werken, raken de levens van Wúràolá en Eniolá met elkaar verweven.

**Ayòbámi Adébáyò** studeerde Engels en literatuur en heeft een master in creatief schrijven. Haar debuutroman *Blijf bij me* werd meteen genomineerd voor de Women's Prize for Fiction en de Dylan Thomas Prize. *Alles wat had kunnen zijn* is haar tweede roman.



#### Meer Ayòbámi Adébáyò

- ♦ ['Alles wat had kunnen zijn' is Hebbaan Boek van de Maand](#)
- ♦ [Interview met de auteur](#)
- ♦ [Website Ayòbámi Adébáyò](#)
- ♦ [Website van de uitgeverij](#)

© Auteursfoto: Emmanuel Iduma

### Vragen en discussieonderwerpen

1. Bekijk de citaten die de afzonderlijke vier delen van de roman voorafgaan. In hoeverre verwijzen ze naar de thema's van het verhaal en zetten ze de toon voor elk deel? Welke verbanden zie je tussen de werken van T. M. Aluko, Chika Unigwe, Helon Habila en Teju Cole en de roman van Adébáyò? Waarom denk je dat ze ervoor heeft gekozen om haar roman aan de hand daarvan te structureren?
2. Ayòbámi Adébáyò onderzoekt in haar fictie onderwerpen als klasse, onderwijs, familie, gender, huwelijk en huiselijk geweld, en deze roman behandelt ze genuanceerd en in al hun complexiteit. Welke passage is je het meest bijgebleven, en waarom?
3. *Alles wat had kunnen zijn* vertelt het verhaal van twee families wier levens met elkaar verweven raken zonder dat er veel daadwerkelijke ontmoetingen plaatsvinden. Bespreek de momenten waarop hun wegen elkaar kruisen. Hoe zou je die uitwisselingen omschrijven? Waarom denk je dat Adébáyò ervoor koos om ze kort maar krachtig te houden? Wat onthullen deze ontmoetingen over de relatie tussen de politieke elite en de arbeidersklasse in het moderne Nigeria?
4. Hoewel hun achtergronden op sociaal-economisch vlak van elkaar verschillen, gaat het onderwijs voor hun kinderen boven alles in de families van Eniolá en Wúràolá. Waarom denk je dat onderwijs zo belangrijk is in deze samenleving? Denk je dat het ontzag voor het onderwijs de verschillende personages en relaties in het verhaal heeft geschaad of gehinderd? Ayòbámi Adébáyò *Alles wat had kunnen zijn*
5. De moeder van Eniolá staat voor de moeilijke beslissing om de opleiding van een van haar kinderen voort te zetten en die van de andere niet. Welke factoren spelen mee in haar besluit? Denk je dat ze de juiste keuze heeft gemaakt?



6. Wie is tante Caro? Waarom is haar band met de families van Ëniqlá en Wúràqlá van belang? Waarom denk je dat Adébáyó ervoor koos om de roman met haar te beginnen en te eindigen?
7. Hoe zou je het vijftigsteverjaardagsfeest van Yèyè omschrijven? Vrolijk en feestelijk? Gespannen? Wat is je mening over de manier waarop het feest eindigde?
8. Op bladzijde 235 beschrijft Wúràqlá het gevoel verloofd te zijn: 'Op dit feest was het alsof ze een beroemdheid was. Iedereen wilde haar aanraken of met haar praten.' Wat suggereren de reacties op Wúràqlá's verloving over het belang van het huwelijk in deze samenleving? In hoeverre worden partnerschappen bepaald door liefde, culturele gewoonten en sociale klasse? Delen alle personages in de roman dezelfde opvattingen over het huwelijk?
9. In de roman noemt Mọ́tára haar zus 'sint Wúràqlá, Onze Lieve Vrouwe van de Altijddurende Perfectie' (bladzijde 328). Welke eisen worden er in het gezin gesteld aan Wúràqlá en Mọ́tára als jonge vrouwen? Hoe reageren zij op die verwachtingen, en wat vertellen deze reacties over hun eigen normen en waarden?
10. Alles wat had kunnen zijn gaat uitgebreid in op de omstandigheden die vrouwen in zowel gewelddadige als ongelukkige relaties gevangenhouden. Wat weerhoudt Wúràqlá ervan Kúnlé's misbruik aan te kaarten? Hoe zou je de reactie van haar zus Mọ́tára en de veronderstelde reacties van haar vrienden omschrijven? Zijn ze nuttig, of klinkt er onbegrip voor de moeilijkheid van haar situatie in door? Zie je een verband tussen de factoren die Wúràqlá's relatie laten voortduren en de redenering van Yèyè en Ìyá Ëniqlá om zich vast te houden aan hun ongelukkige huwelijk? Zijn er voorbeelden van bewonderenswaardige relaties in de tekst?
11. De roman werpt ook licht op de ervaringen van mannen die proberen te voldoen aan de patriarchale normen van mannelijkheid, terwijl vrouwen leren voor zichzelf op te komen door een hogere opleiding te volgen en financiële onafhankelijkheid te verkrijgen. Welke verschillen merk je op tussen de ouders en hun kinderen met betrekking tot genderrollen en de plaats van vrouwen in de samenleving? Hoe reageren de mannelijke personages, onder wie Ëniqlá en zijn vader, Láyí en Kúnlé, op deze veranderingen?
12. Beschrijf het personage van Kingsley. Waarom denk je dat hij een belangrijke figuur wordt in het leven van Wúràqlá nu ze een keerpunt bereikt in haar relatie met Kúnlé?
13. Centraal in de roman staan de taal, tradities en de normen en waarden van de Yoruba in Nigeria. Wat voegt dit toe aan het verhaal en jouw leeservaring? Waarom denk je dat het belangrijk was voor de auteur om het verhaal op deze manier te vertellen?
14. Op bladzijde 216 schrijft de auteur: 'Yèyè's moeder had een feest gewild voor haar vijftigste verjaardag. [...] In de jaren ervoor hadden ze het vaak over dat droomfeest gehad. Voordat Yèyè's vader ziek werd. [...] Voordat het enige waardevolle bezit dat de familie nog overhad het huis was dat hun vader had gebouwd. Voordat hij werd begraven in de achtertuin van dat huis, drie jaar nadat de eerste tumor uit zijn hersenen was verwijderd. Vóór het einde van alles wat had kunnen zijn.' Denk na over de titel van de roman. Hoe gaat elk personage om met zijn of haar dromen? En met de werkelijkheid?

## Lees verder...

